

Památková péče na Slánsku - Oficiální web

J. Š. Baar a Slánsko

Vedle památek architektonických, uměleckých, nachází se v regionu také památky historické, většinou spjaté s osudy nějaké významné osoby, události. Takovou památkou, která svým způsobem spojuje oba aspekty, je starobylý kostel sv. Vavřince Klobukách, desetileté působiště **Jindřicha Šimona Baara** (* 1869, † 1925). Vzhledem k tomu, že si letos připomínáme 140. výročí jeho narození a 100. výročí ukončení jeho působení v Klobukách, je na místě se u této osobnosti zastavit.

Viditelný svět Baarovy práce dodnes na Slánsku připomíná nejen farní budova v Klobukách dominantně umístěná v krajině a umělecké památky v kostele sv. Vavřince, ale zejména Baarovo dílo literární, které se tehdy objevovalo především v časopise Katolické moderny *Nový život*. Již v druhém ročníku (1899), a to ještě před jeho příchodem do Klobuk, vychází v tomto časopise První zastavení z jeho románu českého kněze - *Cestou křížovou*. Ne všem však tehdy takový pronikavý pohled na realitu kněžského povolání vyhovoval. A tak údajně právě pro některé pasáže

Baarova románu byl časopis *Nový život* v roce 1900 zakázán bohoslovcům v Brně a Hradci Králové. Klobucké osudy Jindřicha Šimona Baara podrobně popsal jeden z jeho následovníků na klobucké faře P. Josef C. Kebrle, na jehož dvě studie - *Slánsko v Baarových spisech* a *Klobucký pan farář Baar* - na tomto místě odkazujeme.

Jak pro nás, tak také pro tohoto badatele byla podstatným pramenem klobucká farní kronika, která představuje i pro současníky vzácný doklad zdejšího působení chodského rodáka. První okamžiky po jeho ustanovení v Klobukách dokumentuje kronika "přivítáním" slánského děkana Josefa Kandlera... *Už jste byl v Klobukách? Odpověděl jsem záporně, a na to on řekl... tam se věru málo potěšíte, tam je fara jako chlív a kostel jako stodola... a na jiném místě Baar píše... jakmile jsem se dne 12. 5. 1899 na svoji faru do Klobuk přistěhoval, měl jsem již chuť rezignovat a vrátit se zpět na unětickou kaplátku. Našel jsem ne faru, ale starý ohyzdný barák.*

Nový farář se po počátečním nepříznivém dojmu však rozhodl v Klobukách setrvat a předsevzal si postavit novou faru... *někdo se do toho už pustit musí*. Na počátku se rozhodoval, zda vystavět novou faru v obci, tam kde stála dosud, nebo poblíž kostela. Nakonec určil místo poblíž kostela. Se stavbou vyvstala řada obtíží, ale jak se sám zmiňuje... *snášel jsem všechno, neboť ve všech svízelných jako útěcha svítla mi zlatá hvězda naděje, že je to naposledy a že s nastalým jarem počne se stavěti nová fara... To jsem ovšem ještě nevěděl to, čemu se říká "úřední cesta", kterou fara projíti musela... Tyto starosti omezily Baara v jeho literární činnosti, tehdy píše Karlu Dostálu - Lutinovi ... *ještě mi nebylo nikdy tak krušno dostáti svému slovu jako tentokrát. Včera jsem koupil vepře, dnes štěně, zítra možná přinesou kočku... knihy mé jsou dosud v bednách... Fara je rozbitá, prší všude i na záchod... V této situaci připravoval pro redakci *Nového života* další pokračování románu *Cestou křížovou*, i zde se setkáváme s osudem kněze, který se octl ve stejně nábožensky vyprahlém prostředí jako Baar v Klobukách. Později Dostálu - Lutinovi píše... *Můžeš-li a máš-li pro mne groš honoráře, byl bych Ti zaň vděčnější než kdykoliv jindy. Věším v dluzích až po uši - to všechno mi přinesla fara.***

Výkresy nové fary zadal Baar zhotovit slánskému projektantu ing. Karlu Neumanovi – jeden z dopisů J.Š. Baara, v únoru je již na určeném místě kopána nová studna, vše však komplikoval rozpočet budovy, který činil 32 727 K 26 kr.

Vzhledem k tomu, že přesahoval 10 000 K, bylo nezbytné vše projednat s vídeňskými ministerstvy. Klobucký farář v této souvislosti

poznámává... *V Praze mohl jsem popoháněti líný chod "úřední rychlosti" v Rakousku příslovečně, ale jakmile se věc přesunula do Vídně, vymkla se mi z ruky; nezbylo nic jiného, než vyhledávat vlivné osoby a prositi je o zakročení. Tak zvláště můj román Cestu křížovou dedikoval jsem Dr. A. Stojanovi, říšskému poslanci a faráři v Dražovicích na Moravě - abych si ho získal a pak jsem ho prosil o zakročení... Krutou zimu však bylo nutno přečkat na staré faře. S budováním fary se začalo až v roce 1901, a to podle upraveného Neumanova projektu, v pořadí již čtvrtého. Práce byly nakonec zadány V. Faiglovi ze Zlonic, který také stavbu na podzim dokončil.*

Baar i tady nezapřel autora svých románových postav (Holoubek, Jan Cimbur), které usilovaly o harmonii ducha, přírody a lidské práce. V Klobukách o tom vypovídá i farní zahrada, o jejímž založení Baar ve farní pamětnici píše... *Předmětem zvláštní péče mojí bylo, aby při nové faře založena byla také zahrada ... vystavena byla vkusná zeď z cihel citolibských... do zahrady sazeno 42 stromů, a to vždy*

střídavě - řada švestek, řada hrušek, řada jabloní, na dvůr sedm stromů, z toho čtyři ořechy. Keře byly získány ve vranském parku ... (Berberis, šeřík, Ligustrum, Caragana, Corryllus, Viburnum, Symphorokarpus, Spirea, Lonicera, Jasminium, Sitisus, Colutea, Rhus Cotinus... celkem 104 ks v 17 druzích ... A také víno ... vína na svůj náklad jsem si přivezl od ředitele knížete Ferdinanda z Lobkovic v Dolních Beřkovicích, a to modré druhy: Portugalské a Princ Lobkovic... následovaly bílé druhy... malvazské rané, chrupka. I zřízení zahrady vyžadovalo ze strany Baara řadu obětí... přináším však oběť tu rád z lásky ke svým nástupcům - jež prosím, až ve stínu keřů a stromů budou si hovět, libou vůni květů dýchat a ovoce těžit, aby alespoň modlitbou vzpomněli toho, kdo pracně a namáhavě kus pole plného červené hlíny na zahradu předělal. Jsem přesvědčen, že po letech to bude jedna z nejkrásnějších zahrad v celém okolí.

Ve stejné době, kdy se fara stávala novou dominantou obce, usiloval Baar i o zvelebení kostela sv. Vavřince. Na zadní stěně kněžiště byla dokončována nástěnná malba *Nejsvětějšího srdce Ježíšova*, kterému je na obraze obec Klobuky symbolicky zasvěcena. I když z ryze výtvarného hlediska můžeme mít k provedení malby jisté výhrady, Baar se i v tomto případě projevil jako moderní kněz, který pohotově reagoval na novou encykliku papeže Lva XIII. z roku 1899 o Nejsvětějším srdci Ježíšově. Investorem malby byla správní rada klobuckého cukrovaru a malbu prováděl malíř Vilém Preis z Prahy, který ji dokončil 25. září 1901 a sám tehdy již pobýval v jedné z místností klobucké fary, jejíž stavba spěla již k samému závěru. Baar dal opravit i další zařízení kostela. Tehdy proběhla i úprava bočních oltářů s obrazy tehdy ještě blahoslaveného Sarkandera a Anežky české. Baar dal také opravit památnou barokní sochu sv. Jana Nepomuckého, která byla "pohozena" v areálu hřbitova.

Vedle Baarovy pastorační činnosti vznikalo v Klobukách i jeho literární dílo. O románu *Cestou křížovou* jsme se zmínili; z dalších literárních děl uveřejněných v časopise *Nový život* připomeňme *Pater Kodýdek* (1902) - vzpomínku na klobuckého kaplana, který založil nadaci a určil, aby o svátku sv. Jana Nepomuckého byly u památné sochy v Kobylníkách vypláceny úroky třem synům, nebo dcerám klobucké farní osady

(iniciativou Baarovou byl pořízen také na klobuckém hřbitově Kodýdkův náhrobek); dále román *Stavěl* (1903) o budování klobucké fary. V roce 1904 se na stránkách Nového života objevuje první část chodského románu *Pro kravičku* a o rok později kněžský román *Žolinka*. V šestém ročníku Nového života vychází na pokračování i Baarova známá *Farská panička*. I další Baarovy povídky mají vztah k událostem v Klobukách a okolí. Uveďme alespoň tragický příběh v povídce *Švestka*, jenž připomíná smrt Barbory Říhové, která sama... "ukončila román ne sice napsaný, ale prožitý"... jak poznamenal spisovatel v klobucké farní pamětnici. V Klobukách Baar napsal a odtud poslal svým čtenářům proslulý román *Jan Cimbura*, ve kterém literárně zaznamenal vlastní studentské zážitky a vzpomínky na strýce faráře v Putimi u Písku.

O Baarově ryzí katolické zbožnosti a nasazení v pastoraaci dodnes vypovídají jeho kázání, která vycházela naposledy od roku 1947 tiskem i ve sbírkách... *Velikonoce* (1948), *Vánoce* (1947) a *Maria* (1947), a to péčí

pozdějšího pražského světícího biskupa Jana Lebedy († 1991). V Klobukách Baar sice nenalezl mnoho přátel, ale jedno přátelství bylo skutečně výjimečné, a to s ředitelem cukrovaru Adolfem Kotrbou. Jeho smrt v roce 1907 Baara bolestně zasáhla, a patrně definitivně přiměla hledat jiné působiště. Pohřební řeč Baarova nad rakví Kotrbovou upozorňuje na lidské hodnoty zemřelého, který jako křesťan zároveň vzorně plní své povinnosti v cukrovaru, a to nejen ty, které směřovaly k prosperitě podniku, ale i ty lidské, vytvářející celkové klima rodinné pospolitosti, jak jen to tehdy bylo možné. Připomenout je také třeba Baarovo klobucké setkávání s Janem Bottem (pseudonym slovenského básníka Ivana Kraska), setkávání katolíka a evangelíka, které mu někteří vyčítali.

V témže roce se literárně orientovaný Baar musel vyrovnat s encyklikou papeže Pia X. *Pascendi dominici gregis* a okružním listem *Lamentabili sane exitu*, ve kterých papež "ex cathedra" vystoupil proti modernismu. V této souvislosti je třeba vzpomenout, že Baar byl při svém klobuckém působení v úzkém kontaktu s představiteli Katolické moderny. Ostatně 16. července 1905 právě s Karlem Dostálem-Lutinovem - hlavním organizátorem dění okruhu umělců Katolické moderny - odjíždí z Klobuk na čtrnáctidenní dovolenou do Německa, Belgie a Holandska. S jakými pocity autor Cesty křížové vnímal vizitaci arcibiskupa Lva Skrbenského v Klobukách 12. května 1909, nevíme. Byla vystavena slavobrána a všude vlály červenobílé vlajky. Pražský arcibiskup však byl spokojen a na závěr klobucké vizitace řekl...*tím, co jsem shledal v Klobukách na faře i v kostele, jsem nejen spokojen, ale nadšen...* Necelé dva měsíce po

vizitaci se J. Š. Baar vrací, a to již jako farář, do Ořechu, kde působí deset let. Zbytek života pak prožil v rodném Klenčí u Domažlic, kde zemřel 25. října 1925.

Stojíme před průčelím klobuckého kostela sv. Vavřince. Pamětní desku Jindřicha Šimona Baara zhotovil v roce 1939 sochař Jan Kodet, ale pro nepřízeň doby ji osadili až v roce 1955. Nám všem reliéf Baarovy tváře připomíná památku kněze a spisovatele, jehož literární dílo vytvořené právě v Klobukách svým způsobem předbíhalo dobu, neboť ve svém úhrnu představovalo realistický a kritický pohled na tehdejší kněžský život, na sociální postavení kaplana, faráře a osudy prostých lidí ve farnosti. A právě tento vskutku moderní přístup k pozemskému údělu člověka, kultuře místa a celého kraje činí z Jindřicha Šimona Baara postavu povýtce inspirativní a hodnou následování právě dnes.

(Vladimír Příbyl, mírně upravený text z publikace Vybrané kapitoly z historie Klobuk, Klobuky 2003)

**Jindřich Šimon Baar v Klobukách
1899 - 1909**

**Památku českého kněze a spisovatele si připomeneme na setkání u příležitosti 140. výročí jeho narození.
Středa 11. února 2009 ve 14 hodin
kostel sv. Vavřince v Klobukách**

Sdílet na Facebooku

Sdílet na Twitteru

Umístění: Složky dokumentů > Stálá témata > J. Š. Baar a Slánsko